

## Development of a Model to Improve the Teaching Quality of Faculty Members of the Distance Education System (Case Study Payam Noor University)

Anvar Shahmohammadi<sup>\*1</sup>, Nematollah Azizi<sup>2</sup>, Mehri Bahmani<sup>3</sup>

پذیرش مقاله: ۱۴۰۲/۰۲/۱۳

دریافت مقاله: ۱۴۰۱/۰۸/۲۵

Accepted Date: 2023/05/03

Received Date: 2022/11/16

### Abstract

Education is a process that is influenced by various factors in this process. The instructor (professor), educable (student), official organization, rules governing education, and teaching methods are important and effective components in education. Therefore, it can be said that any progress derives from the efficient and correct educational system of societies, and this depends on a number of factors, including changing teaching practices and patterns and planning to use new and active methods. Research has shown that the most important variable in the success of learners is the quality of the educator. Because the professor has a great impact on the teaching-learning process with all his personality, scientific and educational indicators. Increasing global demand for higher education on the one hand and paradigm changes in the health, economic and technology fields and the emergence of macro tendencies on the other hand has distance education from its traditional and ordinary form and has made it a coercion from choice. Distance education is the newest form of training that In addition to using comprehensive-based methods of electronic tools or web -based training programs. Therefore, the efficient and correct educational system depends on several factors. Research has shown that the most important variable in the success of learners is the quality of the educators' work. Therefore, the purpose of this study is to explain the views of experts on the factors affecting the quality of teaching in the faculty members the distance education. Therefore, unlike previous research, it was attempted to address the issue with a new approach and to use a paradigm model of effective factors in improving the quality of teaching in the faculty members of distanced education system. Therefore, given the limitations mentioned in previous studies, the present study,

1. Assistant Professor, Department of Education, Faculty of Human Sciences, Payam Noor University (PNU), Tehran, Iran.

\*Corresponding Author:

Email: anvar1354 @pnu.ac.ir

2. Professor, Department of Educational, Department of Education, Faculty of Human Science, Kurdistan University, Sanandaj, Iran.

3. Master of Educational Sciences, Payam Noor University, Tehran. Iran.

taking into account all the relevant barriers and using a qualitative approach based on the data funding theory in order to inform the perspective of experts, can be a key step in discovering the dimensions and components of the component Subject to the subject and answer the following basic questions: 1. From the point of view of experts, managers, and faculty members what are the components of effective teaching quality in the faculty members of distance education system?

2. What is a conceptual model for improving the quality of teaching in the faculty members distance education system?

In the present study, in order to obtain a brief description of the experiences, attitudes and perception of the site's interview about the factors affecting the effectiveness of teaching in the distanced education system, Has been use of the quality research method and in particular Grounded Theory. Participants in the research of PhD graduates are distance education, educational departments and faculty members of Payam Noor University who had the experience of education, employment and teaching in this education system; For this purpose, to measure the opinions of the members of the target sample, the criterion and snowball sampling method was used. And after contacting and coordinating with them for a telephone interview, they were asked to introduce other people they know who have expertise in this field. Therefore, to carry out the research process, the key and expert participants were first identified. Then, the goals and questions of the research were described for the participants to cooperate and determine the time, and then a semi-structured interview was conducted with 8 people. Interview by phone or in person and with a broad and general question like "What components should be paid attention to in order to make teaching more effective among faculty members?" It started and then exploratory questions such as "please explain more about this" were asked to encourage the participants and obtain more in-depth information. The duration of the interview varied from 20 to 60 minutes. After conducting the interview and recording, simultaneous analysis was done. In the following, with the continuation of the interviews according to the analyzed findings, the adequacy of the interview after achieving theoretical saturation, the textual validation of the interviews was done by referring again to the participants from the experts' point of view. In the final stages, coding and extracting the main and secondary categories and explaining and compiling the conceptual model were done. In the end, in order to check the final validity, two methods were used. First, the findings were shared with some participants And second, to ensure the reliability of this process, the method of reviewing professors who had experience in qualitative work (Grounded Theory) was used to examine the paradigm of triple coding, and apply their opinions in the compilation of the model. Findings based on the logic and framework of the grounded theory approach, the findings were extracted in the form of main categories, core categories, sub-categories and components, in total, 5 the central category, 9 sub-categories, 11 sub-sub-categories and 39 components were extracted from the text of the interviews, formulated and presented as a conceptual

model. Based on this, in order to improve the teaching of academic staff members in the distance education system, the following suggestions are presented:

1. The proposed conceptual model of this research should be used as a basis for formulating scientific programs and activities of faculty members in remote education universities of the country.
2. Knowing the individual competencies of academic staff members should be taken into consideration and to improve them and related subcategories, it is suggested to implement knowledge-enhancing courses to improve these competencies.
3. Among the factors affecting the improvement of teaching quality is the improvement of organizational factors, so it is suggested to implement and strengthen the necessary support for faculty members.
4. In order to improve the teaching quality of the academic staff members of this educational system, it is suggested to the trustees of higher education and distance education system to create and develop the necessary infrastructure to improve the quality of teaching and to revise and revise the rules and regulations of the scientific activities of the members. The academic staff of these academic centers should be considered.

**Keyword:** Quality Improvement, Distance Education System, Faculty members, Teaching.

## تدوین الگویی برای ارتقای کیفیت تدریس اعضای هیات علمی نظام آموزش از دور (مورد مطالعه دانشگاه پیام نور)

انور شاهمحمدی<sup>۱\*</sup>، نعمت‌الله عزیزی<sup>۲</sup>، مهری بهمنی<sup>۳</sup>

### چکیده:

هدف از انجام این تحقیق، تدوین الگویی بر مبنای تبیین دیدگاه‌های صاحب‌نظران درباره عوامل مؤثر بر ارتقای کیفیت تدریس در اعضای هیات علمی نظام آموزش از دور می‌باشد. روش این مطالعه به‌صورت کیفی مبتنی بر نظریه‌پردازی داده بنیان است. مشارکت‌کنندگان در پژوهش دانش‌آموختگان مقطع دکتری آموزش از دور، مدیران بخش‌های آموزشی و اعضای هیات علمی دانشگاه پیام نور در سال ۱۴۰۱ می‌باشند که تجربه تحصیل، اشتغال و تدریس در این نظام آموزشی را داشتند که ۸ نفر از آن‌ها بر اساس نمونه‌گیری هدفمند و ملاک محور انتخاب و با آن‌ها مصاحبه نیمه ساختاریافته به عمل و داده‌های حاصل نیز بر اساس روش اشتراوس کوربین تحلیل گردیدند. جهت تأمین روایی و پایایی از دو روش بازبینی مشارکت‌کنندگان و مرور خبرگان غیر مشارکت‌کننده در پژوهش استفاده گردید. نتایج یافته‌ها نشان داد ارتقای کیفیت تدریس در نظام آموزش از دور به‌عنوان پدیده اصلی متأثر از چالش‌های آموزش، شایستگی‌های فردی، عوامل سازمانی، توسعه زیرساخت‌ها، اصلاح قوانین و دستورالعمل‌ها، کیفیت‌بخشی، کارآمدی و اعتمادسازی می‌باشند که به‌صورت یک الگوی مفهومی ارائه شده است. بر این اساس برای بهبود تدریس اعضای هیات علمی در نظام آموزش از دور پیشنهاد می‌شود تا نظام آموزشی کشور نسبت به رفع علت‌ها و اجرای راهبردهای احصاء شده از این مدل اقدام نماید تا به پیامدهای مطلوب در زمینه ارتقای کیفیت‌بخشی تدریس در اعضای هیات علمی در این زیر نظام آموزش عالی برسد.

**واژگان کلیدی:** ارتقای کیفیت، نظام آموزش از دور، اعضای هیات علمی، تدریس.

۱. استادیار گروه علوم تربیتی دانشگاه پیام نور، تهران، ایران.

۲. استاد گروه علوم تربیتی دانشکده علوم انسانی، دانشگاه کردستان، سنندج، ایران.

۳. کارشناسی ارشد علوم تربیتی دانشگاه پیام نور، تهران، ایران.

\* نویسنده مسئول:

## مقدمه

آموزش یک فرایند است که در این فرایند تحت تأثیر عوامل مختلفی شکل می‌گیرد؛ آموزش دهنده (استاد)، آموزش پذیر (دانشجو)، سازمان رسمی، قواعد حاکم بر آموزش و روش تدریس از مؤلفه‌های مهم و مؤثر در امر آموزش هستند (Parsa, 2011). لذا می‌توان گفت که هر پیشرفتی از نظام کارآمد و صحیح آموزشی جوامع نشأت می‌گیرد که نظام‌های آموزش عالی از این قاعده مستثنی نیستند و در راستای وظایف خطیر خود از چند عامل بسیار مهم تأثیر می‌پذیرند که یکی از آن‌ها وجود نیروی انسانی متخصص و کارآمد است تا بتوانند با تحولات نوین همگام شوند و برای تحقق اهداف پیش‌بینی شده و کسب موفقیت آماده گردند، لذا منابع انسانی یکی از عوامل مؤثر در توسعه اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی هر کشور می‌باشد (Ghanbariet al, 2019). تحقیقات نشان داده است که مهم‌ترین متغیر در موفقیت فراگیران، کیفیت کار آموزش دهنده است. چرا که در این میان استاد با تمامی شاخص‌های شخصیتی، علمی و تربیتی‌اش تأثیر زیادی بر فرایند یاددهی-یادگیری دارد (Behnamfar, 2013). زیرا تدریس، فعالیتی منظم و هدفمند مبتنی بر کنش متقابل یاد دهنده و یادگیرنده است که هدف از آن تبادل محتوا، اهداف، ارزش‌ها، تجرب، مهارت‌ها و... به یادگیرندگان است (Zare Sefat, Dehghani & Javadipour, 2017). توجه به کیفیت تدریس می‌تواند بهبود نظام آموزش عالی را در برداشته باشد. شناخت ویژگی‌های استاد خوب موجب ارتقای کیفیت آموزش خواهد شد (Barkhoda & Ahmad Haydari, 2021). بنابراین اصلی‌ترین و گران‌بهارترین رکن دانشگاه‌ها اعضای هیات علمی و اساتید آن‌ها هستند. وظایف متصور برای یک استاد در دانشگاه شامل آموزش، پژوهش، مدیریت، توسعه فردی و فعالیت‌های مدنی است. هر عضو دانشگاه برحسب توانمندی‌ها، قابلیت‌ها، علایق شخصی، شرایط و نیازها ممکن است در یک یا چند فعالیت شرکت داشته باشد، ولی یکی از عمده‌ترین وظایف او تدریس و آموزش به دانشجویان و پژوهش است که کیفیت آن در ارتقای انگیزه، نشاط، نوآوری و افزایش کارایی استاد و دانشجو تأثیر بسزایی دارد (Kayzouri, Mohammadi Hoseini, Soleimani, 2021). افزایش تقاضای جهانی برای آموزش عالی به‌طور مداوم از یک‌طرف (Mir Gafouri, et al, 2016) و تغییرات پارادایمی در عرصه‌های بهداشتی، اقتصادی و فناوری و ظهور گرایش‌های کلان از طرف دیگر (Azizi, 2015, Hakimzadeh, Hejazi, 2020)، آموزش از شکل سنتی و معمولی خود فاصله گرفته و از حالت انتخابی به یک اجبار تبدیل شده است. آموزش از دور جدیدترین شکل آموزش است که در آن علاوه بر استفاده از روش‌های فراگیر محور از ابزارهای الکترونیکی یا برنامه‌های آموزشی مبتنی بر وب تأکید دارد (Khodabakhshi, et al, 2014). به‌عبارت‌دیگر آموزش از دور، شکلی از آموزش است که در آن، انتقال مفاهیم و یادگیری در فضای مجازی به‌صورت بر خط یا برون خط و با استفاده از رسانه‌های الکترونیکی، به‌صورت تعاملی یا غیرتعاملی صورت می‌گیرد (Kazemi Gharajeh, Amin Khandaghi, 2014). شکی نیست که افزایش قابلیت‌های آموزش از دور و امکان تحقق هدف‌های آن از این طریق، در گرو در نظر گرفتن ابعاد و جوانب متعدد آن و توجه به عوامل اثرگذار در این شیوه آموزشی است (Shahmohammadi, et al, 2018). کاهش نرخ رشد جمعیت و به‌تبع آن، کاهش نرخ رشد جمعیت جوان مستعد تحصیل در دانشگاه، افزایش رقابت دانشگاه‌ها و مؤسسات مختلف آموزشی برای جذب دانشجویان

سبب شده است تا دانشگاه‌ها به‌طور عام و دانشگاه پیام نور به‌طور خاص دغدغه دستیابی به کیفیت را داشته باشد. در چنین شرایطی دانشگاه پیام نور به‌عنوان یک دانشگاه باز و کارا برای ارائه خدمات آموزشی با کیفیت برای گروه‌های متنوعی از متقاضیان تحصیل، ناگزیر است کیفیت عناصر مؤثر در آموزش را مورد توجه قرار دهد تا بتواند در حوزه آموزش جایگاهی برای خود به دست آورد و موجبات جذب دانشجویان طالب تحصیل و در نهایت کسب رضایت آن‌ها را بیش‌ازپیش را فراهم کند (Malekzadeh, et al, 2019).

دانشگاه پیام نور، بزرگ‌ترین دانشگاه تحت پوشش وزارت علوم، تحقیقات و فناوری است که حدوداً دارای ۳۷۷۴ هزار نفر هیات علمی است که به دلیل تأمین بخش زیادی از بودجه خود از شهریه دانشجویان در حال رقابت برای جذب دانشجو با دانشگاه‌های دیگر است. با توجه به تفاوت فرایند آموزش در سیستم آموزش از دور پیام نور با سیستم حضوری و محدودیت سیستم از دور در برگزاری کلاس‌های حضوری به نظر می‌رسد نقش اعضای هیات علمی در این نظام آموزشی تفاوتی با شاخص‌های اعضای هیات علمی در سیستم حضوری داشته باشد. چرا که اساتید در نظام آموزش از دور، نقش فعالی را ایفا و مشارکت یادگیرندگان را ترغیب می‌کنند (Martinez- Caro, 2011) و بیشتر به راهنمایی یادگیرندگان می‌پردازند (Heba & Nouby, 2008) و برای تعامل یادگیرندگان، چهارچوبی را ایجاد می‌کنند تا رفتار و درگیری عاطفی یادگیرندگان تأثیر مثبت معنادار داشته باشد (Cho & Cho, 2014). نتایج مطالعات (Al-Fraihat, Joy, Sinclair, 2020) نشان می‌دهد که نقش اساتید در موفقیت و اثربخشی این نوع آموزش مؤثر بوده است. (Kim, Trimi, Park, Rhee, 2012) معتقدند که مدرس عامل موفقیت در این نوع نظام آموزشی بوده است. بسیاری از صاحب‌نظران کیفیت تدریس اساتید را موجب افزایش بهره‌وری و بهره‌دهی در آموزش عالی ذکر می‌نمایند. از این منظر کیفیت تدریس در اعضای هیات علمی در نظام آموزش از دور عبارت است از وضعیت استاد از نظر دانش، مهارت و توانایی‌های کسب شده، به‌طوری‌که بتواند سطح موجود قابلیت‌ها، توانایی‌ها و مهارت‌های مکتسب در این نوع نظام آموزشی را بالا برده تا به مدد آن صلاحیت‌های علمی، عملی و مهارتی دانش‌آموختگان آن بر اثر کسب تجربه در فرایند تحصیل در این نظام آموزشی بالا ببرد (Rahmani & Fathi Vajargah, 2008). لذا جهت دستیابی به اهداف اصلی نظام آموزش از دور، ابتدا باید عواملی که بر موفقیت این نوع نظام آموزشی اثرگذار هستند را شناخت و با توجه ویژه به این عوامل، این نوع نظام آموزشی را تقویت کرد (Shahmohammadi, et al, 2018). بنابراین شناسایی عواملی که به ارتقای کیفیت آموزش اعضای هیات علمی در این دانشگاه منجر می‌شود، می‌تواند به‌عنوان مجموعه‌ای از اطلاعات ارزشمند برای سیاست‌گذاری و مدیران مرتبط برای تصمیم‌سازی، مفید واقع شود تا در جهت کاهش چالش‌ها و اجرای بهتر این نوع نظام آموزش گام‌های بیشتر و بهتری برداشته شود.

بررسی مطالعات انجام شده در خصوص چالش‌ها و موانع اجرای موفقیت‌آمیز این نوع نظام آموزشی و همچنین عناصر و عوامل معرفی شده در ارتباط با شناسایی مؤلفه‌های تدریس، تجارب تدریس، شایستگی‌های اساتید در تدریس، کیفیت و تدریس اثربخش در دانشگاه‌های مجری این نوع نظام آموزشی حاکی از آن است که هر یک از افراد محقق و صاحب‌نظر و نیز دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی مورد مطالعه در این عرصه از زوایای گوناگون و با رویکردهای مختلف روی ابعاد و عناصر متعدد به‌عنوان عوامل اصلی

موفقیت و ابعاد زیربنایی و تشکیل دهنده این نوع آموزش تأکید نموده‌اند و در همین راستا مدل‌هایی نیز معرفی گردیده و معیارهای مختلفی برای تدریس اثربخشی مطرح شده است. لذا تلاش شد تا مجموع مطالعات مرتبط با این حوزه مورد نقد و بررسی قرار بگیرند؛ نتایج پژوهش (Al-Fraihat, Joy, Sinclair, 2020) در مطالعه با عنوان ارزشیابی نظام‌های الکترونیکی موفق نشان دادند که نگرش و تعامل مدرس در کیفیت تدریس تأثیر دارد. (Hammond et al., 2020) نشان می‌دهد که کمبود دانش فنی استادان از موانع آموزش اثربخش در نظام آموزش الکترونیکی را برشمرده‌اند. (Alhabeeb, & Rowley, 2018) در پژوهشی با عنوان مطالعه ویژگی‌های مدرس یادگیری الکترونیکی مؤثر در موفقیت این نوع یادگیری بر ویژگی‌های فردی تأکید داشته است. (Cidral et al., 2018) در مطالعه با عنوان عوامل تعیین کننده موفقیت در یادگیری الکترونیکی: مطالعه تجربی برزلی، نشان دادند که داشتن نگرش مثبت یاد دهنده نسبت به یادگیری الکترونیکی در موفقیت یادگیرندگان مؤثر است. (Ouyang, & Scharber, 2017) در مطالعات خود با عنوان تأثیرات طراحی و تسهیل بحث یک مربی با تجربه بر توسعه جامعه یادگیری آنلاین: مطالعه تحلیل شبکه‌های اجتماعی نشان دادند که شرکت مدرسان در بحث‌ها و تعامل داشتن با فراگیران و الگوسازی روش‌های ارتباطی آنلاین در اثربخشی تدریس مدرسان مؤثر است. (Hew, & Kadir, 2016) در مطالعه خود با عنوان پیش‌بینی اثربخشی آموزشی مبتنی بر محیط آموزشی مجازی دریافتند که تجربه تدریس در آموزش مجازی در اثربخشی آموزشی مبتنی بر محیط آموزشی مجازی مؤثر است. (Selim, 2007) در مطالعه خود با عنوان فاکتورهای مهم موفقیت در آموزش الکترونیکی به نگرش استاد نسبت به فناوری و کنترل مدرس بر فناوری یادگیری الکترونیکی و سبک تدریس مدرس را به‌عنوان عامل موفقیت وی عنوان کرده است.

در مطالعات داخلی نیز (Jalali, Shafie, & Abbasi, 2022) در تحقیقی با عنوان بررسی عوامل مؤثر بر رضایت دانشجویان از آموزش آنلاین در دوران شیوع کرونا نشان داد که میزان رضایت در بین دانشجویان از آموزش آنلاین کمتر از متوسط و نزدیک به کم است. (Barkhoda & Ahmad Haydari, 2021) در بررسی بازنمایی تجارب دانشجویان از چالش‌ها و مشکلات تدریس در فضای مجازی نشان داد که چالش‌های دانشجویان در پنج دسته اصلی شامل موارد مربوط به تعاملات کلاسی، مدیریت کلاس درس، کنترل و ارزشیابی، زیرساخت‌های ارتباطی و پارازیت‌های محیطی دسته‌بندی می‌شوند.

(Zarei, & Javadipour, 2021) در مطالعه بررسی مشکلات یادگیری الکترونیکی در دانشگاه تهران به مشکلاتی از قبیل آشنایی اندک با این نوع آموزش، عدم توجه مناسب، خلاقیت اندک در این کلاس‌ها، حجم بسیار زیاد تکالیف، مدیریت نادرست زمان، مشکل حضور و غیاب و درک متقابل دانشجو و استاد اشاره کرده‌اند. (Hassanzadeh, 2020) در مطالعه با عنوان بررسی و ارزیابی میزان کیفیت آموزشی دانشگاه پیام نور مرکز تالش نشان داد که نشان داد که مرکز مورد مطالعه در تمامی ابعاد دارای شکاف بوده و نتوانسته انتظارات دانشجویان را که همان مشتریان اصلی این مرکز است را برآورده کند. (Shahmohammadi, et al., 2019) در تحقیقی با عنوان طراحی و اعتباریابی مدل ارزیابی در نظام آموزش از دور (مورد: دانشگاه پیام نور)، نشان دادند که توجه به مبانی پداگوژی، تکنولوژی و تئوری‌ها، سازمان یاد

دهنده، یاد دهنده، یادگیرنده، مواد و محتوای آموزشی، رویکردها و روش‌های آموزشی و زمان، مکان و فضا از عوامل مهم در ارزیابی نظام آموزش از دور است. (Abbasi Kasani, & Shams Mourkani, 2019) در تحقیق با عنوان سنتز پژوهی عوامل کلیدی موفقیت یادگیری الکترونیکی: ارائه یک الگو، توجه عوامل سازمانی، فناوری، آموزشی، محتوایی، پشتیبانی، یاد دهنده، و کیفیت سیستم را به عنوان عوامل مؤثر در موفقیت نظام آموزش از دور بر می‌شمارند. (Nazeri, Dorri, & Atashi, 2017) در مطالعه خود با عنوان بررسی عوامل مؤثر بر یادگیری الکترونیکی در رشته‌های پزشکی نشان دادند که عوامل مدیریت، کیفیت محتوای آموزشی، یاد دهنده در یادگیری الکترونیکی اهمیت بالای دارند. (Ghorbankhani & Salehi, 2017) در مطالعه خود با عنوان بازنمایی ویژگی‌های استادان موفق آموزش مجازی در نظام آموزش عالی ایران دریافتند که مهارت‌های الکترونیکی، مهارت‌های آموزشی و مهارت‌های پژوهشی از ویژگی‌های استادان موفق در این نوع نظام آموزشی می‌باشد. (Khorasani, A'lami, & Razavizadeh, 2017) در مطالعه خود با عنوان شناسایی عوامل کلیدی موفقیت مراکز یادگیری الکترونیکی دانشگاهی (مطالعه کیفی) نشان دادند که توجه به ویژگی‌های یاد دهنده، فناوری و مدیریت و نظام ارزیابی در موفقیت دوره‌های الکترونیکی مؤثر می‌باشند. (Peykani, 2015) در مطالعه خود در رابطه با آسیب‌شناسی برنامه درسی یادگیری الکترونیکی در آموزش عالی ایران دریافت که عدم توجه به کیفیت محتوا، مهارت‌های تدریس استادان، مواد و منابع یادگیری از آسیب‌های یادگیری در نظام آموزش عالی ایران است. (Najafi, Sobhaninejad, & Jafariharandi, 2015) در مطالعه خود با عنوان ارزیابی کیفیت برنامه‌های آموزشی دانشگاه پیام نور قم نشان دادند که کیفیت برنامه‌های آموزشی در مؤلفه استفاده از فناوری‌های جدید آموزشی کمتر از حد متوسط بوده است. (Kherandesh, 2014) در مطالعه‌ای با عنوان تبیین مدل عوامل تأثیرگذار بر اثربخشی آموزش الکترونیکی در دوره‌های کارشناسی ارشد دانشگاه‌های علم و صنعت و تهران بر عامل‌های ویژگی‌های مدرس، عوامل آموزشی در اثربخشی این نوع نظام آموزشی تأکید داشته است. با مرور نتایج مطالعات انجام شده که بر ضرورت شناسایی ویژگی اساتید در اثربخشی تدریس در نظام آموزش از دور حکایت دارد. این خلأ نمایان می‌گردد که اولاً اعضای هیات علمی این نوع نظام آموزشی را مورد بررسی قرار نداده‌اند و بیشتر نگاه کلی به اساتید در این نظام داشته‌اند و دوماً این دسته تحقیقات بنا به موقعیت‌های مختلف مراکز نظام‌های آموزش از دور صورت گرفته است که قابل تعمیم به سایر مراکز نیست. از سوی دیگر به لحاظ روش‌شناسی، پژوهش‌های قبلی از تحقیق کیفی برای مطلع شدن از دیدگاه‌های صاحب‌نظران استفاده کرده اما رویکرد آن‌ها داده بنیاد نبوده است. درحالی‌که در این روش کیفی محقق این فرصت را دارد که با افراد درگیر در پدیده از نزدیک ملاقات کرده و به نکاتی برسد که از قبل مورد توجه نبوده است. لذا تلاش شد بر خلاف تحقیقات قبلی با رویکرد جدیدی به موضوع بپردازد و به ارائه یک مدل پارادایمی از عوامل مؤثر در ارتقای کیفیت تدریس در اعضای هیات علمی نظام آموزش از دور برسد. بنابراین، با توجه به محدودیت‌های ذکر شده در مطالعات قبلی، پژوهش حاضر با در نظر گرفتن تمامی موانع مربوطه و با بهره‌گیری از رویکرد کیفی مبتنی بر نظریه داده بنیاد به منظور مطلع شدن



از دیدگاه صاحب‌نظران، بتواند گامی اساسی در جهت کشف ابعاد و مؤلفه‌های موضوع حاضر بردارد و به سؤالات اساسی زیر پاسخ دهد:

۱. از دیدگاه متخصصان، مدیران و اعضای هیات علمی مؤلفه‌های مؤثر بر ارتقای کیفیت تدریس در اعضای هیات علمی نظام آموزش از دور کدامند؟
۲. مدل مفهومی مناسب برای ارتقای کیفیت تدریس در اعضای هیات علمی نظام آموزش از دور چگونه است؟

### روش‌شناسی تحقیق:

این پژوهش با رویکرد کیفی و به‌طور خاص از راهبرد نظریه داده بنیاد (Strauss & Corbin, 2008) استفاده شده است. مشارکت‌کنندگان در پژوهش دانش‌آموختگان مقطع دکتری آموزش از دور، مدیران بخش‌های آموزشی و اعضای هیات علمی دانشگاه پیام نور می‌باشند که تجربه تحصیل، اشتغال و تدریس در این نظام آموزشی را داشتند؛ بنابراین، با تکیه بر تجارب و دیدگاه‌های آن‌ها می‌توان شناخت واقع‌بینانه‌تری از این عوامل داشت. به این منظور برای سنجش نظرات اعضای نمونه مورد نظر از روش نمونه‌گیری ملاکی و هدفمند استفاده شد. ملاک انتخاب هم عمدتاً داشتن تجربه تحصیل در این رشته، اشتغال در این نظام آموزشی و هیات علمی این نظام آموزشی باشند و پس از تماس با آن‌ها جهت مصاحبه به‌صورت حضوری یا تلفنی هماهنگی بعمل آمد. پس از شناسایی مشارکت‌کنندگان کلیدی به توصیف اهداف و سؤالات پژوهش برای آن‌ها جهت همکاری و تعیین وقت اقدام گردید و در ادامه با ۸ نفر مصاحبه نیمه ساختار یافته بعمل آمد. مصاحبه به‌صورت تلفنی یا حضوری و با یک سؤال وسیع و کلی مانند « برای اثربخشی تدریس در اعضای هیات علمی به چه مؤلفه‌هایی باید توجه کرد؟» شروع می‌شد و سپس سؤالات اکتشافی مثل «لطفاً در این مورد بیشتر توضیح دهید» جهت تشویق مشارکت‌کنندگان و دستیابی به اطلاعات عمیق‌تر پرسیده شد. مدت مصاحبه از ۲۰ تا ۶۰ دقیقه متغیر بود. بعد از اجرای مصاحبه و ضبط، تحلیل هم‌زمان صورت می‌گرفت. در ادامه با استمرار مصاحبه‌ها با توجه به یافته‌های تحلیل شده، کفایت مصاحبه بعد از حصول به اشباع نظری<sup>۱</sup>، بازبینی و اعتباربخشی متنی مصاحبه‌ها با مراجعه مجدد به مشارکت‌کنندگان از نظر خبرگان اقدام می‌شد. در مراحل پایانی کدگذاری و استخراج مقولات اصلی و فرعی و تبیین و تدوین مدل مفهومی صورت می‌گرفت. در پایان به‌منظور بررسی روایی نهایی به دو شیوه اقدام گردید، نخست یافته‌ها با برخی از شرکت‌کنندگان در میان گذاشته شد و دوم برای اطمینان از پایایی این فرایند، از شیوه بازنگری اساتیدی که تجربه کار کیفی (داده بنیاد) را داشتند جهت بررسی پارادایم کدگذاری‌های سه‌گانه، و اعمال نظر آن‌ها در تدوین مدل استفاده شد.

یافته‌ها:

۱. مؤلفه‌های مؤثر بر ارتقای کیفیت تدریس در اعضای هیات علمی نظام آموزش از دور کدامند؟

همان‌طور که در جدول ۱ آمده است، دیدگاه‌ها و نظرات افراد مورد مصاحبه بر اساس منطق و چارچوب رویکرد داده بنیاد در قالب ۱ مقوله اصلی، ۵ مقوله محوری، ۸ مقوله فرعی و ۱۱ زیر مقولات فرعی و ۳۷ مؤلفه از متن مصاحبه‌های استخراج شده بازنمایی شده است.

جدول ۲. کدگذاری باز، مقوله‌های محوری و مرکزی

مقوله اصلی	مقوله‌های محوری	مقولات فرعی	زیر مقولات فرعی	مؤلفه‌های استخراج شده از مصاحبه‌ها
ارتقای کیفیت تدریس	شرایط مداخله‌گر	نیستی‌های فردی	دانش تخصصی	داشتن دانش تخصصی، به‌روز بودن دانش، داشتن دانش ساختارهای آموزشی نظام آموزش از دور.
			دانش پداگوژیکی	ارائه مطالب بر اساس توان، وقت و میزان پیشرفت یادگیرندگان. استفاده از روش‌ها و سبک‌های آموزشی متنوع، سازمان‌دهی مناسب، متناسب و استاندارد مطالب با نظام آموزشی از دور، تسلط بر زبان آموزش، انضباط در تدریس، استفاده از شیوه‌های ارزشیابی در کلاس، مدیریت کلاس.
			دانش تکنولوژیکی	داشتن دانش فاوا و استفاده از آن‌ها در تدریس
			دانش عملی	تعامل مناسب و مداوم با عناصر آموزش در طول دوره، مسئولیت‌پذیری حرفه‌ای، ارجاع فراگیر به منابعی فراتر از منابع ارائه شده در دوره، طراحی و ارائه فعالیت‌ها برای فراگیران، حضور محسوس در محیط آموزش از دور، علاقه‌مندی به تدریس در این نوع نظام آموزشی، داشتن توانایی علمی پژوهشی در زمینه تخصصی.
			نگرش فردی	بانگیزه بودن استاد، داشتن نگرش مثبت و کافی به این نوع نظام آموزشی
			حجم کاری	توجه به کمیت تدریس، دغدغه موظفی تدریس
چالش‌های آموزشی	چالش‌ها	انعطاف‌ناپذیری	نبود انعطاف در عناصر آموزشی	
		ناکارآمدی	ناراضی بودن فراگیران	
		پشتیبانی فناوری و دسترسی	وجود نظام پشتیبانی فنی مناسب در طول دوره آموزشی وجود اینترنت پرسرعت در منزل، وجود اینترنت پرسرعت در دانشگاه، پهنای باند مناسب	
عوامل سازمانی	شرایط زمینه‌ای	پشتیبانی ارزیابی	وجود متخصصان ارزشیابی، تضمین کیفیت و نظارت مستمر	

## ادامه جدول ۲. کدگذاری باز، مقوله‌های محوری و مرکزی

مقوله اصلی	مقوله‌های محوری	مقولات فرعی	زیر مقولات فرعی	مؤلفه‌های استخراج شده از مصاحبه‌ها	
ارتقای کیفیت تدریس	ادامه شرایط زمینه‌ای	ادامه عوامل سازمانی	پشتیبانی منابع اطلاعاتی و ارتباطی	دسترسی به کتابخانه‌ها، مراکز علمی و پایگاه‌های اطلاعاتی، دریافت و ارسال بازخورد فوری در طول دوره آموزشی به کاربران و تقویت و به‌روز کردن پایگاه‌ها و بانک‌های اطلاعاتی	
	راهنماها	توسعه زیرساخت‌ها	ایجاد مراکز ارزیابی اثربخشی		
		اصلاح قوانین و دستورالعمل‌ها	تدوین آیین‌نامه‌ها متناسب با ارزیابی اساتید در نظام آموزش از دور	بازنگری در قوانین و آیین‌نامه متناسب با ارزیابی اساتید در نظام آموزش از دور	
	پیامدها	کیفیت‌بخشی	بهبود فرایند یاددهی یادگیری		
		کارآمدی	رضایتمندی فراگیران، تحقق اهداف آموزشی		
		اعتمادسازی	اعتقاد و اعتماد به این نوع نظام آموزشی		

## \*شرایط علی:

## چالش‌های آموزشی

شرایط علی به شرایطی گفته می‌شود که عامل اصلی به وجود آورنده پدیده مورد مطالعه ارتقای کیفیت تدریس باشد (Strauss & Corbin, 2008). این مقوله که متشکل از عوامل بازدارنده حجم کاری، انعطاف‌ناپذیری و ناکارآمدی از جمله عواملی است که تحت نام چالش‌های آموزشی نام‌گذاری شده است. اکثریت به اتفاق مصاحبه‌شوندگان به این عوامل اشاره کردند که مانع ارتقای کیفیت تدریس می‌باشد. حجم کار واحدهای اخذ شده جهت تدریس یکی از این مقوله‌هاست. طبق گفته شرکت‌کننده شماره ۳:

"در نظام آموزشی مورد مطالعه برای واحدهای تدریس شده ساعت کمی در نظر گرفته شده است. مثلاً یک درس ۲ واحدی تئوری تنها ۱۲ ساعت در نظر گرفته شده است و یک هیات علمی استادیار باید در طول ترم ۲۵۶ ساعت تدریس موظفی داشته باشد. برای اینکه بتواند به سطح موظفی برسد باید تعداد زیاد واحد درسی بگیرد. این مسئله باعث می‌شود استاد به فکر کمیت باشد تا کیفیت. لذا گاهی در بعضی از رشته‌ها تعداد دروس اخذ شده به بالای ۴۰ درس می‌رسد."

مصاحبه شونده ۵ در ارتباط با انعطاف‌ناپذیری بیان داشت که:

"تدریس در این نظام آموزشی رویه مشخصی دارد. هدف از تدریس بیشتر رفع اشکال است تا تدریس. همین رویه دست و بال استاد می‌بندد. چرا که تجارب نشان می‌دهد که اکثر دانشجویان زمان حضور در کلاس مطالعه آنچنانی نداشته‌اند تا به مشکل یادگیری برخورد کنند و بخواهند سر کلاس رفع بشه. همچنین منابع یادگیری از قبل مشخص شده‌اند و ساعت تدریس آن هم مشخص است. لذا اگر استاد

بخواهد مطالب را خوب آموزش دهد ساعت تدریس کم می آرد. اگر بخواهد بر اساس برنامه پیش برود مطالب به صورت کافی آموزش داده نمی شود".

مصاحبه شونده شماره ۷ در ارتباط با ناکارآمدی بیان می دارد که:

"در این نظام آموزشی مخصوصاً در این یک و دو ترم گذشته که کلاسها به دلیل شیوع ویروس کرونا به صورت کاملاً مجازی بود. گاهی در بعضی از رشته های علوم انسانی حجم کلاسها بالای ۲۰۰ نفر می شدند. قطعاً در این کلاسها چون استاد محور است و اجازه فعالیت و مشارکت در کار کلاسی به دانشجو داده نمی شود و نمی توانی هم داشته باشی. چون آگه بخوای پیام دانشجویانی که سؤال دارند یا مشکل درسی دارند نگاه کنی، وقت کلاس به خواندن این پیامها هدر می رود. پس در چنین فضای اکثر دانشجویان از اداره کلاس و تدریس این شکلی ناراضی خواهند بود و تدریس کارآمدی خود را از دست خواهد داد".

### شرایط مداخله گر:

عوامل مداخله گر عواملی هستند که بر چگونگی کنش / کنش متقابل اثر می گذارند (Strauss & Corbin, 2008). یافته های عوامل مداخله گر در پژوهش حاضر دلالت بر مسائلی دارد که در فرد تحت عنوان شایستگی های فردی نام گذاری شده است که بر دانش تخصصی، دانش پداگوژیکی، دانش تکنولوژیکی و دانش عملی اشاره دارد. محیط یادگیری از دور به دانش هایی نیاز دارد که استادان با بهره گیری از این دانشها می توانند به اجرای بهتر آموزش در این محیط کمک کنند که مصاحبه شونده گان به آنها اشاره کرده اند. در تأیید این موارد مصاحبه شونده شماره ۱ بیان می دارد:

"استاد چه در نظام آموزش از دور و چه در نظام آموزش سنتی باید واحد تدریسش با تخصصش مرتبط باشد. اما گاهی ما می بینیم استاد برای اینکه بتواند موظفی اش را تکمیل کند به تدریس ۴۰ تا ۵۰ عنوان درسی می پردازد و به تدریس دروسی می پردازد که اصلاً در تخصص او نیست و ناچار است از روی کتاب تدریس کند".

مصاحبه شونده شماره ۲ در ارتباط با دانش پداگوژیکی بیان می دارد که:

"استاد در این نظام آموزشی باید از یک نظام یادگیری ساختارگرایانه و ارتباط گرایانه بهره ببرد و در یک فضای شبیه سازی شده قرار بگیرد تا بتواند کلاس داری کند. تدریس کند. از روش های مختلف تدریس استفاده کند. بتواند فایلها را برای آموزش ارائه دهد. ارزشیابی کند و بازخورد مناسب داشته باشد".

مصاحبه شونده شماره ۴ در ارتباط با دانش تکنولوژیکی بیان می دارد که:

"استادان در این نظام آموزشی آشنایی کمی با آموزش الکترونیکی و نرم افزارهای موجود در این فضا را دارند. چون تدریس در این فضا با ورود استاد شروع می شود و این استاد است اجازه صحبت یا فعالیت را به دانشجویان می دهد. پس اگر دانش فاوا نداشته باشد عملاً تدریس خوبی انجام نمی شود".

دانش عملی یکی دیگر از شایستگی های فردی است که مدرس آنها را در فرایند یادگیری خود به صورت مجازی بکار می گیرد تا بهتر بتواند به هدایت و راهنمایی دانشجویان و همچنین مدیریت کلاس بپردازد، اشاره دارد. در تأیید این مقوله مصاحبه شونده شماره ۸ در ارتباط با دانش عملی بیان می دارد که:

"استادان هنوز بعد از چند ترم که از برگزاری کلاس‌ها به صورت مجازی می‌گذرد، همچنان بر اساس روش کلاس‌های سنتی و حضوری رفتار می‌کنند. درحالی‌که برگزاری کلاس‌ها به صورت آنلاین مهارت خاصی مثل برقراری تعاملات، تشویق یادگیران به ارائه فعالیت‌های به صورت مجازی می‌طلبد".

نگرش فردی یکی دیگر از شایستگی‌های فردی است که مدرس باید آن را نسبت به این نوع نظام آموزشی داشته باشد. مصاحبه شونده شمار ۷ بیان می‌دارد که:

"نگرش یاددهندگان در این نظام آموزشی یکی از عوامل تأثیرگذار در موفقیت آموزشی است؛ بنابراین اگر یاد دهنده نگرش مثبتی نسبت به این نوع نظام آموزشی داشته باشد این حس خوب را نیز به دیگران انتقال می‌دهد و برعکس در صورت نگرش منفی دیگر نمی‌توان انتظار داشت که یادگیری صورت بگیرد".

**شرایط زمینه‌ای:**

عوامل زمینه‌ای یا محیطی یک سری خصوصیات ویژه‌ای است که به پدیده‌ای دلالت می‌کند؛ به عبارتی، محل حوادث یا وقایع مرتبط با پدیده‌ای که در طول یک بعد است که در آن کنش متقابل برای کنترل، اداره و پاسخ به پدیده صورت می‌گیرد (Strauss & Corbin, 2008). یافته‌های عوامل زمینه‌ای در پژوهش حاضر دلالت بر عوامل سازمانی دارد که فعالیت‌ها و اقدامات استاد را در درون سازمان تحت تأثیر قرار می‌دهد. واضح است شناسایی عوامل اثرگذار سازمانی و کیفیت تعامل این عوامل با فعالیت‌ها و اقدامات استاد موجبات تدریس اثربخش را فراهم می‌کند. سازمان و انجام وظایف پشتیبانی یکی از مسئولیت‌های سازمان‌های آموزشی است. در این مسئولیت وظایفی از قبیل پشتیبانی فناوری و دسترسی، پشتیبانی منابع اطلاعاتی و ارتباطی و پشتیبانی ارزیابی از زیر مؤلفه‌های عوامل سازمانی هستند. پشتیبانی فناوری و دسترسی آسان به آن از در ارتقای کیفیت تدریس در نظام آموزش از دور، لازم به نظر می‌رسد. استاد زمانی موفق عمل می‌کند که از ایشان در زمینه‌های فناوری و دسترسی آسان به آن‌ها پشتیبانی شود. چراکه آن‌ها به پشتیبانی سخت‌افزاری و نرم‌افزاری نیاز دارند تا تعامل آنان با سازمان آموزشی و سایر یادگیرندگان به آسانی صورت گیرد. در این راستا مصاحبه‌شوندگان بیان کردند که:

"سازمان آموزشی باید دارای یک یا چند قطب الکترونیکی برای پشتیبانی به موقع باشد. دارای یک LMS خوب باشد و تمام ابزارهای مورد نیاز کاربران را داشته باشد و ورود به آن خیلی راحت باشد" (مصاحبه شونده شماره ۶).

"باند اینترنتی باید در حدی باشد که خیلی راحت در هر جا که کاربر خواست وارد شود و به انجام فعالیت یا تعامل پردازد" (مصاحبه شونده شماره ۵).

پشتیبانی منابع اطلاعاتی و ارتباطی یکی دیگر از مؤلفه‌های این مقوله است که در نظام آموزش از دور بسته به نوع دسترسی یاد دهنده و یادگیرنده به منابع یادگیری از لحاظ هدفمند بودن و برنامه‌ریزی دوره آموزشی متفاوت است. منابع را بر اساس فناوری‌های بکار رفته می‌توان به دسته‌های مختلفی تقسیم کرد از قبیل، منابع چاپی، منابع صوتی، منابع تصویری و منابع چندرسانه‌ای. بنابراین، برای رسیدن به هدف‌های کلی و رفتاری مورد نظر دوره، این نظام باید چهارچوب دقیقی از موضوع‌ها، مطالب، سرفصل‌ها، شرح درس‌ها و اهداف آن‌ها پیش‌بینی کند. مضافاً پشتیبانی ارتباطی نقش مهمی را در اجرای استراتژی‌های

آموزشی دارد. این پشتیبانی می‌تواند از مکاتبات و ارتباطات کاغذی، تلفنی، ایمیلی و سامانه اینترنتی در ارائه خدمات به اساتید بهره‌گیرنده که برای داشتن تدریس اثربخش در نظام آموزش از دور مورد تأکید است که در نظرات مصاحبه‌شوندگان انعکاس یافته است:

" پشتیبانی منابع اطلاعاتی در این نظام آموزشی، شامل وظایف سازمانی جهت تدوین، تولید و توزیع مواد آموزشی مانند چاپی، دیداری، شنیداری و چندرسانه‌ای، پشتیبانی‌های علمی و فناوری و پاسخگویی به نیازهای اساسی یادگیری است. هر دو کار، با استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات و امکان استفاده از شبکه جهانی گستر انجام می‌گیرد. قرار گرفتن در مسیر استفاده از این شبکه جهانی گستر بهترین پشتیبانی برای هر فرد یا هر سازمان آموزشی محسوب می‌شود" (مصاحبه‌شونده شماره ۲).

" حمایت از دسترسی به منابع دیجیتالی و الکترونیکی یکی دیگر از وظایف سازمانی است. علاوه بر این نکته تأمین نیاز یاددهندگان و یادگیرندگان از طریق دسترسی به این منابع، حمایت در تهیه و استفاده از آن‌ها از شاخص‌هایی است که این نظام آموزشی در جهت تأمین آن‌ها باید حمایت‌های لازم را داشته باشد" (مصاحبه‌شونده شماره ۸).

" برای اینکه نظام آموزش از دور بتواند نقش ارتباطی خود را خوب ایفا کند باید پاسخگویی سریع و به موقع پیام‌ها را از جانب اساتید داشته باشد. با اعلام وصول و پیگیری درخواست‌ها تا رسیدن به نتیجه، کاربران را در جریان فرایند کار قرار دهد" (مصاحبه‌شونده شماره ۷).

" این نظام آموزشی باید توانایی شناسایی مشکلات کاربران را داشته باشد. یعنی بتواند مشکلات پیش روی کاربران را پیش‌بینی نماید و با تدابیر، رویه‌ها، و پیشنهادات، مشکلات پیش روی آن‌ها را در کمترین زمان حل نماید" (مصاحبه‌شونده شماره ۴).

پشتیبانی ارزیابی از دیگر یافته‌های این مقوله است، حاکی از وجود متخصصان ارزشیابی و تضمین کیفیت محتوای آموزشی ارائه شده و نظارت مستمر بر انجام فعالیت‌های استادان در طول دوره از دیگر پارامترهای مرتبط با این مقوله است. که مورد تأکید مصاحبه‌شوندگان بوده است.

" آنچه که در نظام آموزشی از دور مهم است، وجود افراد یا گروه‌های متخصص و آشنا با نظام‌ها و مدل‌های ارزیابی است که به ارزیابی می‌پردازند و از تخصصی که لازمه ارزیابی در این نظام باشد برخوردار باشند" (مصاحبه‌شونده شماره ۳).

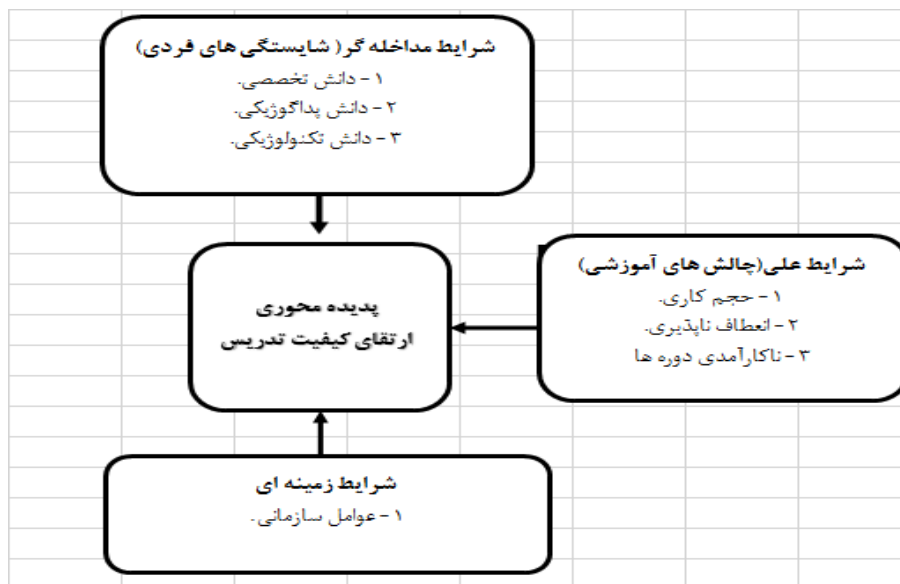
" ارزیابی کیفیت برنامه‌های آموزشی مانند مناسب بودن محتوا، مناسب بودن شیوه‌های اجرا، زمان‌بندی‌ها، برنامه‌های درسی، امتحانات، ارزیابی توانایی و صلاحیت‌های کادر آموزشی، ارزیابی مهارت‌ها و نیازهای یادگیرندگان و مربیان و کلیه فعالیت‌هایی که در فرایند آموزش در نظام آموزش از دور مؤثر هستند، باید مورد ارزیابی قرار گیرند" (مصاحبه‌شونده شماره ۶).

" گاهی این ارزیابی در خصوص ارزیابی منابع اطلاعاتی است که کیفیت اطلاعات، اعتبار منابع، سودمندی اطلاعات و در دسترس بودن منابع را مورد ارزیابی قرار می‌دهد" (مصاحبه‌شونده شماره ۱).

" برای ارزیابی کیفیت تدریس در نظام آموزش از دور باید مدام از نظر دانشجویان و اعضای هیات علمی استفاده شود و از فرم‌ها و چک لیست‌های مخصوص ارتقای کیفیت تدریس و در زمان‌های مختلفی و بر اساس اهمیت آن‌ها، استفاده و اجرا شود " (مصاحبه شونده شماره ۸).

### ارتقای کیفیت تدریس، مقوله مرکزی پژوهش:

در این پژوهش بعد از سپری شدن چندین گام از جمله انجام مصاحبه‌ها، کدبندی اولیه، غربالگری، کدبندی انتخابی، نهایتاً مقوله مرکزی " ارتقای کیفیت تدریس " انتخاب شد. بر این اساس می‌توان تمامی مقولات دیگر را در ارتباط به هسته فرض کرد. با عنایت به مقولات اشاره شده می‌توان مقوله مرکزی را میدان ارتقای کیفیت تدریس نامید. این مقوله اولاً توانایی تحلیل مقولات پیشین را دارد. چرا که چالش‌های آموزشی گویای انواع چالش‌های از قبیل حجم کاری، انعطاف‌ناپذیری و ناکارآمدی می‌باشد، که اطلاق آن به این مقوله کاملاً مناسب و به جاست. عوامل مداخله‌گر به شایستگی‌های فردی نیز گویای مؤلفه‌های دانش تخصصی، دانش تکنولوژیکی، دانش عملی و دانش پداگوژیکی مؤثر بر کیفیت تدریس در این نوع نظام آموزشی است، دلالت دارد. عوامل سازمانی از قبیل پشتیبانی فنی، پشتیبانی منابع اطلاعاتی و ارتباطی و پشتیبانی ارزیابی نیز گویای حمایت‌های است که باید در راستای ارتقای کیفیت تدریس وجود داشته باشد. چراکه ساختار معیوب سازمان آموزشی خود آستن مشکلاتی است که نهایتاً کیفیت تدریس را به مخاطره می‌اندازد.



شکل ۱. مدل پارادایمی (مفهومی) تأثیر عوامل علی، مداخله‌گر و زمینه‌ای بر پدیده محوری

### راهنماها:

راهنماهای مورد نظر در نظریه داده بنیاد به ارائه راه‌حل‌هایی برای مواجهه با پدیده مورد مطالعه اشاره دارد که هدف آن اداره کردن پدیده مورد مطالعه، برخورد با آن و حساسیت نشان دادن در برابر آن است. (Strauss & Corbin, 2008). ارتقای کیفیت تحت عوامل توسعه زیرساخت‌ها و اصلاح قوانین و دستورالعمل‌ها، ذکر شده باعث عکس‌العمل کنشگران در قبال آن شرایط می‌شود. این مقوله که به‌عنوان راهنما یا تعامل‌ها شناسایی و تعیین شده است، دلالت بر کنش‌ها و رفتارهای خاص نسبت به شرایط است. مؤلفه‌های این مقوله مشتمل بر ایجاد مراکز ارزیابی اثربخشی، تدوین آیین‌نامه‌های متناسب با ارزیابی اساتید در نظام آموزش از دور و اصلاح و بازنگری در قوانین و آیین‌نامه متناسب با ارزیابی اساتید در نظام آموزش از دور می‌باشد.

### پیامدها:

این مقوله بیانگر نتایج تعامل‌ها و راهنماهاست و تحت تأثیر شرایط مربوط به آن‌هاست. این مقوله شامل مؤلفه کیفیت‌بخشی، کارآمدی، رضایتمندی و تحقق اهداف آموزشی و اعتمادسازی می‌باشد.

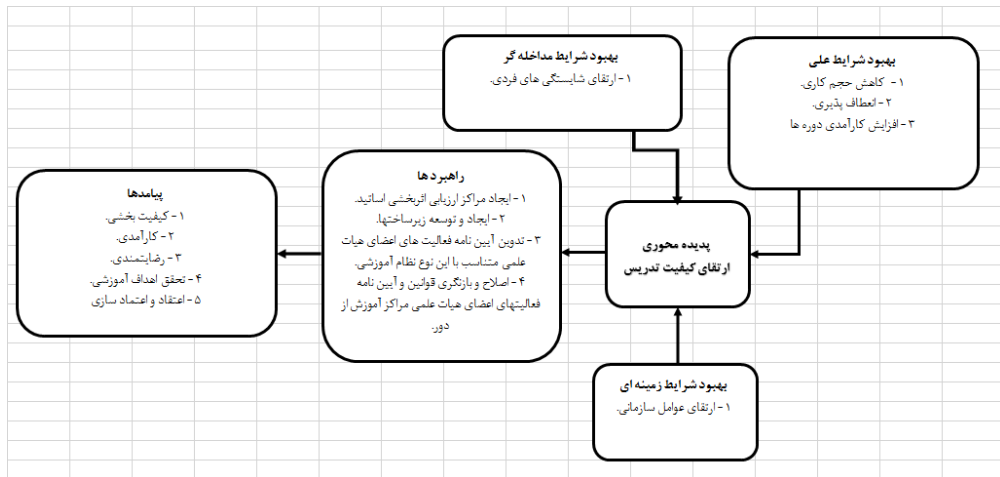
۲. مدل مفهومی مناسب برای ارتقای کیفیت تدریس در اعضای هیات علمی نظام آموزش از دور چگونه

است؟

برای پاسخ به این سؤال، پس از مطالعه مبانی نظری موجود، به ارتباط بین مقوله‌های اصلی و فرعی مربوط به مناسب‌سازی شرایط ارتقای کیفیت تدریس در اعضای هیات علمی نظام آموزش از دور، در قالب مدل نهایی به شرح زیر اشاره شده است:

پدیده محوری (ارتقای کیفیت تدریس) عبارت از سلسله رویه‌هایی است که از طریق پیوند بین مقوله‌های اصلی و فرعی، داده‌ها را با یکدیگر ارتباط می‌دهد. این پدیده خود متأثر از شرایط علی، شرایط زمینه‌ای و شرایط مداخله‌گر است. برای اینکه بتوان پدیده کیفیت تدریس را در این نظام آموزشی بهبود بخشید باید شرایط بیان شده در سایر مقولات ذکر شده را نیز بهبود داد تا بتوان به راهنماهایی برای ارتقای کیفیت تدریس رسید. بهبود راهنماها منجر به پیامدهایی از قبیل کیفیت‌بخشی، کارآمدی، رضایتمندی و تحقق اهداف آموزشی و در نهایت اعتقاد و اعتماد به این نوع نظام آموزشی می‌شود. تلفیق نهایی مؤلفه‌های احصا شده در این مطالعه در یک مدل پارادایمی تدوین شده است که روابط بین اجزای مختلف مدل را به روشنی تبیین می‌کند. این مدل پارادایمی در شکل ۲ نشان داده شده است.





شکل ۲. مدل پارادایمی (مفهومی) ارتقای کیفیت تدریس در اعضای هیات علمی نظام آموزش از دور

### بحث و نتیجه گیری

با توسعه فناوری‌های مبتنی بر اینترنت و فراهم شدن امکان دسترسی به آن، نظام‌های آموزش از دور در عرصه آموزش عالی ایران روز به روز در حال گسترش هستند. لیکن این روند گسترش بیشتر از جهت کمی بوده و اطمینان از کیفیت آن‌ها به چارچوب ارزیابی دقیق و معتبری نیاز دارد تا ارزشیابان بتوانند از این چارچوب برای کمک به بهبود کیفیت آموزشی این نوع نظام آموزشی بهره گیرند. لذا در دهه‌های اخیر با رشد چشمگیر آموزش عالی به شیوه‌های نوین آموزشی آن‌ها را با تعدد انتظارات مواجه ساخته است. بنابراین هدف پژوهش حاضر دستیابی به اطلاعات عمیق از تجارب و واکنش‌ها درباره عوامل مؤثر بر ارتقای کیفیت تدریس اعضای هیات علمی در نظام آموزش از دور و شناسایی این عوامل بود. تجزیه و تحلیل یافته‌ها نشان داد که تدوین چهارچوب مناسب برای ارتقای تدریس در اعضای هیات علمی این نظام آموزشی منوط به پنج مقوله اصلی است. یکی از این مقوله‌ها عوامل علی هستند. عواملی که به‌عنوان بازدارنده عمل می‌کنند و مانع ارتقای کیفیت تدریس در نظام آموزش از دور می‌شوند. معرف این عامل را می‌توان چالش‌های آموزشی دانست. چالش‌هایی مانند حجم کاری، انعطاف‌ناپذیری و ناکارآمدی که می‌تواند کیفیت این نوع نظام آموزشی را با مسائل و مشکلات فراوانی روبرو کند. حجم کاری یکی از موانع مهم در ارتقای کیفیت تدریس در این نظام آموزشی می‌باشد. چراکه تعدد دروس مورد تدریس و داشتن دغدغه تکمیل شدن موظفی تدریس مانع رسیدن به کیفیت اهداف آموزشی می‌شود. انعطاف‌ناپذیری یکی دیگر از این چالش‌ها است. نتایج مصاحبه‌ها نشان می‌دهد که منابع آموزشی از قبل مشخص شده و ساعت تدریس و چگونگی تدریس نیز مشخص گردیده است و تدریس تنها به‌منظور رفع اشکال انجام می‌شود. این انعطاف‌ناپذیری در سایر عناصر آموزشی نیز وجود دارد که مانع ارتقای تدریس اثربخش توسط اعضای هیات علمی در این نظام آموزشی می‌شود. ناکارآمدی از دیگر یافته‌های این مقوله است که نارضایتی یادگیرندگان را به دنبال دارد. چراکه تدریس با کیفیت تدریسی است که ضمن رعایت اصول تعلیم و تربیت باید با مؤلفه‌های رضایتمندی یادگیرندگان نیز همخوانی داشته باشد. زیرا اگر یادگیرندگان از تدریس راضی

باشند، فعالانه با محتوای دوره‌های آموزشی درگیر خواهند شد. این نتایج با یافته‌های (Jalali, Shafie, & Abbasi, 2022) مبنی بر نارضایتی از آموزش آنلاین و (Zarei, & Javadipour, 2021) مبنی بر توجه وجود مشکلات در نظام آموزش از دور به‌عنوان مؤلفه‌های اصلی همخوانی دارد.

مقاله دوم هم‌راستا با عوامل علی در ارتباط با عوامل مؤثر بر ارتقای کیفیت تدریس در این نوع نظام آموزشی، عوامل مداخله‌گر است. یاد دهنده در نظام آموزش از دور زمانی می‌تواند موفق عمل کند که شایستگی‌های فردی لازم را داشته باشد. این شایستگی‌ها بر دانش تخصصی، دانش پداگوژیکی، دانش تکنولوژیکی و دانش عملی اشاره دارد. محیط یادگیری از دور به دانش‌هایی نیاز دارد که استادان با بهره‌گیری از این دانش‌ها می‌توانند به اجرای بهتر آموزش در این محیط کمک کنند. در راستای این نتایج، مطالعات (Hammond et al., 2020)؛ (Alhabeeb, & Rowley, 2018)؛ (Cidral et al., 2018)؛ (Ouyang, & Scharber, 2017)؛ (Hew, & Kadir, 2016)؛ (Shahmohammadi, et al., 2019)؛ (Abbas Kasani, & Shams Mourkani, 2019) و (Nazeri, Dorri, & Atashi, 2017) در پژوهش‌های خود ضمن تأکید بر یاد دهنده و ویژگی‌های فردی آن نشان دادند که افزایش دانش فردی استادان و چگونگی نگرش آن‌ها به آموزش از دور در اثربخشی کیفیت تدریس در این نوع نظام آموزشی مؤثر است.

دسته سوم مقولاتی هستند که به‌عنوان عوامل زمینه‌ای یا محیطی هستند که تحت عنوان عوامل سازمانی در کنار عوامل علی و مداخله‌گر بر پدیده ارتقای کیفیت تدریس در اعضای هیات علمی نظام آموزش از دور تأثیر گذاشته است. عوامل سازمانی، عوامل مربوط به سازمان است که فعالیت‌ها و اقدامات اساتید را تحت تأثیر قرار می‌دهد. در این مسئولیت وظایفی از قبیل پشتیبانی فناوری و دسترسی که ناشی از وجود نظام پشتیبانی فنی مناسب در طول دوره آموزشی است، مطرح می‌شود. مصاحبه‌شوندگان معتقدند که این پشتیبانی از یاد دهنده و سایر عناصر درگیر در نظام آموزش از دور جهت پویایی نظام، جدی‌ترین مؤلفه‌ای است که ارتقای کیفیت تدریس را تحت تأثیر قرار می‌دهد. این پشتیبانی سخت‌افزاری و نرم‌افزاری از اعضای هیات علمی از سوی مدیران سطوح مختلف و کارشناسان اجرایی و اعضای هیات علمی باید مدنظر قرار گیرد تا تعامل آنان با سازمان آموزشی و سایر یادگیرندگان به‌آسانی صورت گیرد. پشتیبانی منابع اطلاعاتی و ارتباطی، مؤلفه دیگری از این مقوله است که در کنار سایر مقوله‌ها تصویر ارتقای کیفیت تدریس را بهتر مجسم می‌کند. اعضای هیات علمی این نظام آموزشی زمانی موفق عمل می‌کنند که حمایت و پشتیبانی منابع اطلاعاتی و ارتباطی به موقعی را از طرف سازمان دریافت دارند. پشتیبانی ارزیابی مؤلفه پایانی این مقوله است. بنابه گفته مصاحبه‌شوندگان فعالیت‌های اعضای هیات علمی باید توسط متخصصان ارزیابی و تضمین کیفیت آموزشی به‌صورت مستمر مورد ارزیابی، اصلاح و مهندسی مجدد قرار گیرد. توجه به این بعد باعث تضمین کیفیت محتوای آموزشی ارائه شده می‌شود. این تضمین کیفیت در گرو نظارت مستمر بر انجام فعالیت‌های استادان سایر عناصر در طول دوره است. چرا که پشتیبانی ارزیابی امکان دریافت بازخورد فوری در طول اجرای دوره فراهم می‌کند که سبب اصلاح و بهبود مستمر ارکان نظام آموزشی می‌شود. لذا عامل سازمان و نقش‌های پشتیبانی آن در ارتقای کیفیت تدریس اثر گذاشته و برای اینکه بتواند به این ارتقا برسد، نیاز دارد تا سازمان حمایت‌هایش را تقویت و به‌روز نماید. این نتایج با نتایج

یافته‌های (Abbasi Kasani, & Shams Mourkani, 2019) مبنی بر توجه عوامل سازمانی، فناوری، پشتیبانی و کیفیت سیستم در موفقیت نظام آموزش از دور همخوانی دارد.

سازوکارهای راهبردی مقوله دیگری است که جهت ارتقای کیفیت تدریس اعضای هیات علمی نظام آموزش از دور ارائه شده است که منوط به ایجاد، تقویت و توسعه زیرساخت‌های مراکز آموزش از دور، تدوین و اصلاح قوانین و آیین‌نامه فعالیت‌های اعضای هیات علمی متناسب با نظام آموزش از دور توسط دست‌اندرکاران و مدیران بالا دستی است که همسو با نتایج تحقیق (Hassanzadeh, 2020) (Nazeri, Dorri, (Abbasi Kasani, & Shams Mourkani, 2019)، (Shahmohammadi, et al., 2019)، (Peykani, 2015) ، & Atashi, 2017) ، (Najafi, Sobhaninejad, & Jafariharandi, 2015) می‌باشد. بنابراین تا مادامی که سیاست‌گذاران، دست‌اندرکاران و مدیران بالا دستی ملزم به رعایت موارد فوق در نظام آموزش از دور نباشند شاهد ارتقای کیفیت تدریس نخواهیم بود. مضافاً تنها فراهم بودن و توجه به عوامل علی، محیطی و زمینه‌ای نمی‌تواند تماماً توضیح دهنده ارتقای کیفیت تدریس توسط اعضای هیات علمی نظام آموزش از دور باشد بلکه عوامل راهبردی نیز در این بین سهم مشترکی دارند که این اهمیت این عوامل نسبت به راهبردی بودن آن نسبت به عوامل دیگر که گاهی به صورت عملیاتی دنبال می‌شود بیشتر باشد.

نهایتاً در این مطالعه مشخص شد که پیامدهای حاصل از تدوین ارتقای کیفیت تدریس در نظام آموزش از دور منجر به کیفیت‌بخشی که بهبود فرایند یاددهی یادگیری را به دنبال دارد. کارآمدی که باعث افزایش میزان رضایتمندی در کاربران و تحقق اهداف آموزشی در این نوع نظام آموزشی خواهد بود. در نهایت اعتمادسازی مؤلفه دیگر این مقوله است که افزایش اعتقاد و پذیرش و باور به این نوع نظام آموزشی را در پی خواهد داشت.

تغییرات فناوری اطلاعات موجب تغییر در نحوه آموزش و یادگیری گردیده است که یکی از نتایج آن نیز تأثیر ارتقای کیفیت تدریس در اعضای هیات علمی این نوع نظام آموزشی می‌باشد. در ارتقای کیفیت تدریس اعضای هیات علمی این نوع نظام آموزشی عوامل مختلفی دخیل هستند که به نظر می‌رسد در هر موقعیت به اقتضای شرایط، عوامل مختلفی تأثیر می‌گذارند. بنابراین برای دستیابی جامع به عوامل کلیدی در ارتقای کیفیت تدریس اعضای هیات علمی این نوع نظام آموزشی، نتایج تحقیقات مختلف جمع‌آوری، و تحلیل گردید و یک الگو برای ارتقای کیفیت تدریس ارائه گردید. همچنان که نتایج تحلیل‌ها نشان می‌دهد، در ارتقای کیفیت تدریس اعضای هیات علمی این نوع نظام آموزشی شامل پنج بُعد شرایط علی (چالش‌های آموزشی) مشتمل بر عوامل: حجم کاری، انعطاف‌ناپذیری و ناکارآمدی؛ بُعد شرایط مداخله‌گر (شایستگی‌های فردی) مشتمل بر عوامل دانش‌پداگوژیکی، دانش تکنولوژیکی، دانش تخصصی و دانش عملی؛ و بعد شرایط زمینه‌ای یا محیطی (عوامل سازمانی) مشتمل بر عامل: پشتیبانی فناوری و دسترسی، پشتیبانی منابع اطلاعاتی و ارتباطی و پشتیبانی ارزیابی می‌باشد. بعد راهبردها مشتمل بر توسعه زیرساخت‌ها، اصلاح قوانین و آیین‌نامه‌ها می‌باشد. در نهایت بعد پیامدها مشتمل بر کیفیت‌بخشی، اعتمادسازی و کارآمدی می‌باشد. با نگاهی کل‌نگر می‌توان گفت که نتایج نشان می‌دهد که کلیه ابعاد و

عوامل و مؤلفه‌های احصاء شده در ارتقای کیفیت تدریس اعضای هیات علمی این نظام آموزشی، مؤثر است. بنابراین، نظام آموزش از دور مورد مطالعه باید سعی کند تا عواملی که ممکن است بر موفقیت آن‌ها تأثیر می‌گذارند را شناسایی کنند و با توجه به این عوامل، موفقیت در یادگیری الکترونیکی را تضمین کنند، که یافته‌های این پژوهش تا حدودی می‌تواند مراکز یادگیری الکترونیکی را از این عوامل آگاه سازد. لذا بر اساس یافته‌های پژوهش پیشنهادها زیر ارائه می‌شود:

۱. الگوی مفهومی پیشنهادی این پژوهش به‌عنوان مبنایی برای تدوین برنامه‌ها و فعالیت‌های علمی اعضای هیات علمی در دانشگاه‌های مجری نظام آموزش از دور کشور مورد استفاده قرار گیرد.
۲. شناخت شایستگی‌های فردی اعضای هیات علمی مدنظر قرار گیرد و برای بهبود و زیر مقوله‌های مربوط به آن‌ها، پیشنهاد می‌شود دوره‌های دانش افزای را برای بهبود این شایستگی‌ها اجرا کرد.
۳. در بین عوامل مؤثر بر ارتقای کیفیت تدریس ارتقای عوامل سازمانی می‌باشد، لذا پیشنهاد می‌شود حمایت و پشتیبانی‌های لازم از اعضای هیات علمی اجرا و تقویت گردد.
۴. برای ارتقای کیفیت تدریس اعضای هیات علمی این نظام آموزشی به متولیان آموزش عالی و نظام آموزش از دور پیشنهاد می‌شود که زیرساخت‌های لازم جهت ارتقای کیفیت تدریس ایجاد و توسعه پیدا کند و اصلاح و بازنگری قوانین و آیین‌نامه‌های فعالیت‌های علمی اعضای هیات علمی این مراکز دانشگاهی را مدنظر داشته باشند.

### ملاحظات اخلاقی

در جریان اجرای این پژوهش و تهیه مقاله کلیه قوانین کشوری و اصول اخلاق حرفه‌ای مرتبط با موضوع پژوهش از جمله رعایت حقوق آزمودنی‌ها، سازمان‌ها و نهادها و نیز مؤلفین و مصنفین رعایت شده است. پیروی از اصول اخلاق پژوهش در مطالعه حاضر رعایت شده و فرم‌های رضایت‌نامه آگاهانه توسط تمامی آزمودنی‌ها تکمیل شد.

### حامی مالی

هزینه‌های مطالعه حاضر توسط نویسندگان مقاله تأمین شد.

### تعارض منافع

بنابر اظهار نویسندگان مقاله حاضر فاقد هرگونه تعارض منافع بوده است و این مقاله قبلاً در هیچ نشریه‌ای اعم از داخلی یا خارجی چاپ نشده است و صرفاً جهت بررسی و چاپ به فصلنامه تدریس پژوهی ارسال شده است.

## References

Abbasi Kasani, H., & Shams Mourkani, GH. (2019). A research synthesis of critical success factors of e-learning: A model development. *Technology of Education Journal*. 13 (1), 25-39. [In Persian].

Al-Fraihat, D., Joy, M., & Sinclair, J. (2020). Evaluating E-learning systems success: An empirical study. *Computers in Human Behavior*, 102, 67-86.

Alhabeeb, A., & Rowley, J. (2018). E-learning critical success factors: Comparing perspectives from academic staff and students. *Computers and Education*, 127, 1-12.

Azizi, N. (2015). People Skill Employment Towards Sustainable Employment: An Integrated and Community-oriented TVET Framework for Rural Areas in Iran. In M. Gessler and L. Freund (eds.) *Crossing Boundaries in Vocational Education and Training: Innovative Concepts for the 21th Century*. Bremen: University of Bremen, ITB. ISBN: 1861-6828.

Barkhoda, S, J., & Ahmad Haydari, P. (2021). Representation of students' experiences of the challenges and problems of teaching professors in cyberspace. *Journal of Teaching Research*, 9(1), 73-98. [In Persian].

Behnamfar, R. (2013). Technique in Teaching; The Missing Element, *Iranian Journal of Medical Education*, 623-625. [In Persian].

Belawati, T., & Zuhairi, A. (2007). The Practice of a Quality Assurance System in Open and Distance Learning: A case study at Universitas Terbuka Indonesia (The Indonesia Open University). *The International Review of Research in Open and Distance Learning*. 8(1).

Cho, M. H., & Cho, Y. J. (2014). Instructor scaffolding for interaction and students' academic engagement in online learning: mediating role of perceived online class goal structures. *Internet and Higher Education*, 21, 25-30.

Cidral, W. A., Oliveira, T., Di Felice, M., & Aparicio, M. (2018). E-learning success determinants: Brazilian empirical study. *Computers and Education*, 122, 273-290.

Ghorbankhani, M., & Salehi, K. (2017). Representation the characteristics of the successful Professors in the virtual education in Iran's higher education system from the viewpoint of students and professors, a phenomenological study. *Technology of Education Journal (TEJ)*. 11(3), 235-255. [In Persian].

Ghanbari, S., Razghi Shirsavar, H., Ziaei, M.S., & Osleh, A. (2019). Presenting an e-learning evaluation model in the electronic unit of Islamic Azad University. *Educational Management Research*, 11 (41), 75-100. [In Persian].

Hakimzadeh, R., & Hejazi, E. (2020). The Impact of Corona on the Education System: Achievements, Opportunities and Challenges. Online meeting with the support of the Ministry of Science, *Research and Technology*, Scientific Policy Research Center and the Faculty of Psychology and Educational Sciences, University of Tehran in Sky room <https://www.skyroom.online/ch/nrisp.ac.ir/corona-effec>. [In Persian].

Hammond, T., Watson, K., Brumelow, K., Fields, S., Shryock, K., Chamberland, J. F., & Childs, M. D. (2020). A Survey to Measure the Effects of Forced Transition to 100% Online Learning on Community Sharing, Feelings of Social Isolation, Equity, Resilience, and Learning Content During the COVID-19 Pandemic.

Hassanzadeh, T. (2020). Assessment and evaluation of educational quality of Payam Noor University of Talesh. *The Journal of Research in Educational Systems*. 14(48), 41-57. [In Persian].

Heba, E. D., & Nouby, A. (2008). Effectiveness of a blended e-learning cooperative approach in an Egyptian teacher education programme. *Computers and Education*, 51(3), 988-1006.

Hew, T. S., & Kadir, S. L. S. A. (2016). Predicting instructional effectiveness of cloud based virtual learning environment. *Industrial Management and Data Systems*, 116(8), 1557-1584.

Jalali, F., Shafie, H., & Abbasi, M. (2022). Investigating the factors affecting students' satisfaction with online learning during the COVID-19 pandemic. *Information and Communication Technology in Educational Sciences*. 13, 1, (49), 159-180. [In Persian].

Kayzouri, A. H., Mohammadi Hoseini, S. A., & Soleimani, A. (2021). Students' Perception of Faculty Members' Teaching Competence (Case Study: Ferdowsi University of Mashhad). *The Quarterly Journal of Research in Teaching*. 7 (4): 107-131. [In Persian].

Kazemi Gharajeh, M., & Amin Khandaghi, M. (2014). Evaluating the Quality of E-Content from Viewpoints of Students of Mashhad University of Medical Sciences. *Information and Communication Technology in Educational Sciences*. 4, 4(16), 75-93. [In Persian].

Kherandesh, M. (2014). The conceptual framework of evaluating e learning programs in higher education institutions. *Journal of Information Technology Management*. 7(4), 629-648. [In Persian].

Khodabakhshi, A., Movahed Mohammadi, H., & Shabanali Fami, H. (2014). Analysis of Components of Quality of E-Learning in the Iranian Agricultural Higher Education. *Iranian Journal of Agricultural Economics and Development Research*, 44(4), 693-707. [In Persian].

Khorasani, A., A'lami, F., & Razavizadeh, Sh. (2017). Identifying the Critical Success Factors in the academic E-Learning Centers (Qualitative Study). *Information and Communication Technology in Educational Sciences*. 7, 2 (26), 5-37. [In Persian].

Kim, K., Trimi, S., Park, H., & Rhee, S. (2012). The impact of CMS quality on the outcomes of e - learning systems in higher education: An empirical study. *Decision Sciences Journal of Innovative Education*, 10(4), 575-587. [In Persian].

Malekzadeh, S., Navehebrahim, A., Abdollahi, B., & Zamahani, M. (2019). Designing the Model of Promotion of Educational Brand of Payame Noor University. *Quarterly Journal of Research in School and Virtual Learning*. 6(4), 61-74. [In Persian].

Martínez-Caro, E. (2011). Factors affecting effectiveness in e-learning: An analysis in production management courses. *Computer Applications in Engineering Education*, 19(3), 572-581.

Mir Gafouri, S. H., Shabani, A., Mohammadi. Kh., Mansouri, S., & Abadi, M. (2106). Identification and Ranking of Effective Factors Which Optimize Qualities of Educational Services Using Combined Approaches of Fuzzy VIKOR and Interpretive

Structural Modeling (ISM). *Journal of Instruction and Evaluation*. 9 (34), 13-33. [In Persian].

Najafi, H., Sobhaninejad, M., & Jafariharandi, R. (2015). The Quality Evaluation of Educational Programs in Qom Payam Noor University, Based on the NADE-TDEC model. *The quarterly journal of Educational Measurement and Evaluation Studies*. 5(10), 89-107. [In Persian].

Nazeri, N., Dorri, S., & Atashi, A. (2017). The Effective Factors on Success of E-learning in Medical Sciences Fields. *Journal of Health and Biomedical Informatics*. 4(2), 98-107. [In Persian].

Ouyang, F., & Scharber, C. (2017). The influences of an experienced instructor's discussion design and facilitation on an online learning community development: A social network analysis study. *The Internet and Higher Education*, 35, 34-47.

Parsa, A. (2011). The Effectiveness of The Inductive and Deductive Methods In Teaching Persian Grammar To L.1 High School Students from Shiraz, Persian Language and Literature *Quarterly Journal, Journal of Islamic Azad university*, N.6, PP.61-80. [In Persian].

Peykani, A. (2015). Pathology of e-learning curriculum in Iranian higher education, Al- Zahra University, Master Thesis in Curriculum Planning. [In Persian].

Rahmani, R., & Fathi Vajargah, K. (2008). Quality in Higher education. *Education Strategies in Medical Sciences (ESMS)*. 1 (1), 28-39. [In Persian].

Selim, H. M. (2007). Critical success factors for e-learning acceptance: Confirmatory factor models. *Computers and Education*, 49(2), 396-413.

Shahmohammadi, A., Taghipour, A., Azizi, N., & Ebrahimzadeh, I. (2018). A Critical Reflection of the Appraisal Indicators of Distance Education Systems: A Meta-Synthesis. *Interdisciplinary Journal of Virtual Learning in Medical Sciences*. 9 (2): 1-9.

Shahmohammadi, A., Taghipour, A., Azizi, N., & Ebrahimzadeh, I. (2019). Designing and Validating of Evaluation Model in Distance Education System (Case Study: Payam Noor University). *Journal of Iranian Higher Education*, 11(1), 99-124. [Persian].

Strauss, A., & Corbin, J. (2008). Basics of qualitative research. Translated by Mohammadi, Biok, Tehran: Human Science & Cultural Studies Center Publication. [In Persian].

Zare Sefat, S., Dehghani, M., & Javadipour, M. (2017). Analysis of mental containers of first secondary school students in teaching Symphony. *Journal of Research in Teaching*, 5(2), 17-33. [In Persian].

Zarei, A., & Javadipour, M. (2021). Problems of E-learning in the University of Tehran due to the Spread of Coronavirus. *The Journal of Management and Planning in Educational Systems*. 14 (2), 313-342. [In Persian].